

Котова Анна Ігорівна

студентка 1 курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ В СИСТЕМІ СУДОУСТРОЮ УКРАЇНИ

Корупція в Україні вже стала невід'ємною рисою судових органів, що мають найнижчий рівень довіри з боку громадян. Тому в умовах проведення антикорупційної реформи в Україні актуальним питанням визнається очищення від корупції судової системи України, оскільки судові органи відіграють важливе значення у протидії корупції. Як відзначається в Резолюції Парламентської асамблеї Ради Європи №1703, особливе завдання у боротьбі з корупцією полягає у її викоріненні в судах, оскільки на судові органи покладається відповідальність за однакове й ефективне покарання всіх корумпованих осіб і за захист тих, хто дає сигнал про вчинення корупційних діянь, оскільки саме вони необхідні для ефективного усунення всіх форм корупції [1].

В умовах проведення судової реформи було прийнято ряд законодавчих актів, які містять чимало новел та змін, що стосуються системи судоустрою і є такими, що мають на меті зміцнити фундаментальні правові засади судової системи України. Зокрема, варто виділити:

1. Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02.06.2016 року, який передбачає новий порядок формування Вищої ради правосуддя, відповідно до якого більшість у її складі становитимуть судді, обрані судьями та встановлення порядку, відповідно до якого суди утворюватимуться та ліквідовуватимуться законом [3].

2. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» у новій редакції від 02.06.2016 року. Оновлений закон передбачає запровадження трьохланкової системи судів в Україні, яка включає місцеві суди, апеляційні суди та Верховний Суд. Передбачено також ліквідацію вищих спеціалізованих судів з дня початку роботи Верховного Суду у новому складі та створення в системі судоустрою нових вищих спеціалізованих судів: Вищого суду з питань інтелектуальної власності та Вищого антикорупційного суду як судів першої інстанції з розгляду визначених законом категорій справ.

Утворення нового Верховного Суду передбачено шляхом ліквідації Верховного Суду України, який розглядатиме справи як суд касаційної інстанції, а у випадках передбачених процесуальним законодавством — як суд першої та апеляційної інстанції. До складу нового найвищого судового органу, який діятиме у складі п'яти судових палат (Велика палата, Касаційний адміністративний суд, Касаційний господарський

суд, Касаційний кримінальний суд і Касаційний цивільний суд) входить не більше 200 суддів. Слід відзначити, що склад нового Верховного Суду було визначено в Указі Президента України №357/2017 на основі конкурсного відбору [4].

3. Закон України «Про Вищу раду правосуддя» від 21.12.2016 № 1798-VIII, яким передбачено створення Вищої ради правосуддя — колегіального, незалежного конституційного органу державної влади та суддівського врядування, до повноважень якого відносяться внесення подання про призначення судді на посаду, розгляду скарги на рішення відповідного органу про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді, ухвалення рішення стосовно порушення суддею вимог щодо несумісності, ухвалення рішення про звільнення судді з посади, надання згоди на затримання судді чи утримання його під вартою, ухвалення рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя [2].

Як відзначають експерти, реформа у сфері судової влади не є остаточно завершеною та досягнення її цілей гальмує низка факторів. Зокрема, сюди відноситься проблема створення антикорупційних судів, утворення яких передбачає ЗУ «Про судоустрій та статус суддів» від 02.06.2016 року та визначає їхнє місце. Однак, нормативно закріпивши утворення Вишого антикорупційного суду як суду першої інстанції та відповідної палати в межах ВСУ як суду апеляційної інстанції, закон не визначає чіткого строку для утворення антикорупційного суду, а також необхідно прийняти спеціальний законодавчий акт, який регулюватиме правовий статус антикорупційних судів. В даному напрямку Верховна Рада України зробила незначні кроки: так, Проект Закону про Вищий антикорупційний суд за №7440 від 22.12.2017 року включений до порядку денного ВРУ та взятий за основу, однак до його схвалення ще далеко.

Таким чином, протидія корупції в системі судоустрою України повинна забезпечуватись ефективним застосуванням нового законодавства, прийнятого в ході проведення судової реформи. Наразі ключовою проблемою в ході судової реформи є утворення антикорупційного суду, юридична основа якого була закладена в новому ЗУ «Про судоустрій і статус суддів».

Список використаних джерел

1. Резолюція № 1703 (2010) Парламентської асамблеї Ради Європи Корупція в судовій системі [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.google.com.ua/search>
2. Про Вищу Раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII // Голос України. — 2017. — № 1.
3. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) [Текст]: Закон України від 2.06.2016 року № 1401-VIII // Голос України. — 2016. — № 118.

4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2.06.2016 року № 1402-VIII // Голос України. – 2016. – № 132-133.

Ключові слова: корупція, антикорупційний суд, Верховний Суд України, антикорупційна реформа.

Науковий керівник: ст. вик. Нестерчук Л. П.

Криворученко Максим Владиславович

студент 1 курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ПРОКУРОРА В ДОСУДОВИХ СТАДІЯХ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

З прийняттям в 2012 р. нового КПК кардинально змінився правовий статус прокурора в досудовому розслідуванні. З того моменту минуло вже більше 5 років. За цей час в сфері реалізації прав та обов'язків прокурора в досудових стадіях кримінального процесу накопичено певний досвід та визначено низку проблем.

Зазначимо, що прокурор є важливим суб'єктом кримінального процесу. Його процесуальний статус визначається, в першу чергу, наступними основними нормативно-правовими актами: Конституція України [1], Кримінально-процесуальний кодекс [2] та Закон України «Про прокуратуру» [3]. Безпосередньо в кримінальному процесі прокурор виконує декілька функцій: нагляду, керівництва слідством, підтримання обвинувачення в суді та представництва інтересів громадян чи держави. В досудових стадіях реалізуються переважно перші дві функції. Тому зупинімося більш детально на правах та обов'язках прокурора, які є важливим елементом кримінально-процесуального статусу прокурора у кримінальному процесі. Важливість цих прав та обов'язків обумовлена тим, що від ефективності їх реалізації залежить повнота і своєчасність покладених на прокурора завдань при здійсненні нагляду за законністю здійснення та керування досудового розслідування.

Відповідно до п. 9 ч. 1 ст. 2 КПК України керівник органу прокуратури – Генеральний прокурор України, керівник регіональної прокуратури, керівник місцевої прокуратури та їх перші заступники і заступники, які діють у межах своїх повноважень [2]. Відзначимо, що повноваження прокурора передбачають не лише його права, а й обов'язки [4, с. 153].

Відповідно до п. 15 ч. 1 ст. 3 КПК України прокурор – особа, яка обіймає посаду, передбачену ст. 17 Закону України «Про прокуратуру»,